

ภูมิหลัง

เนื่องจากประเทศไทยมีชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มอาศัยอยู่ เช่น ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อันได้แก่ แม้ว เย้า มูเซอร์ กะเหรี่ยง ลีซอ อีกอ ฮอ ลัวะ ทองสูง ข่างแดง ลื้อ ขมุ ชาวเขาเหล่านี้ต่างมีภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่ผิดแผกไปจากชาวไทย (วีระวัชร สารานุกรมจิตต์ 2515 : 1) ด้วยเหตุที่ประเทศไทยมีชนกลุ่มน้อยอยู่นี้ จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาทางสังคม การเมือง การปกครอง ชาวเขาเหล่านี้นิยมอพยพโยกย้ายบ้านเรือนอยู่เสมอ ไม่ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ใดที่หนึ่งเป็นเวลานาน ๆ ขจัดภัย อนุรักษ์ (ขจัดภัย อนุรักษ์ 2518 : 100-102) กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวนี้พอสรุปได้ คือ

1. ปัญหาการปลูกฝิ่น
 2. ปัญหาการทำลายป่าไม้และต้นน้ำลำธาร เพราะชาวเขาทำการเพาะปลูกแบบโค่นต้นไม้และเผาป่า หรือทำไร่เลื่อนลอย (Shifting Cultivation) เป็นสำคัญ
 3. ปัญหาความพลัดถิ่นทางชายแดน
 4. ปัญหาความดั่งคัมและการเมือง
- ปัญหาที่นับว่าสำคัญมากคือปัญหาทางด้านการเมือง ซึ่ง บรรพต วีระสัย ให้เหตุผลว่า (บรรพต วีระสัย 2520 : 148)

ชาวเขาบางกลุ่มยังไม่มีความจงรักภักดีต่อประเทศ ทั้งนี้เพราะพวกนี้ยังมีความเจริญอยู่ในระดับเผ่า ยังไม่เคยรวมกันเป็นประเทศ มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างล่าเคี้ยวเห็ดคร่อน จึงเป็นจุดอ่อนที่อาจถูกชักจูงทางการเมืองได้ง่าย อนึ่ง มีการโฆษณาชวนเชื่อทางวิทยุกระจายเสียงจากนอกประเทศเป็นภาษาชาวเขา (ภาษาแม้วขาว) อยู่

ทุกวัน และบางแห่งมีข่าวเกี่ยวกับการชักจูงหนุ่มสาวบางหมู่บ้านไปรับการอบรมนอกประเทศแล้วกลับมาชักชวนและก่อการร้ายขึ้น

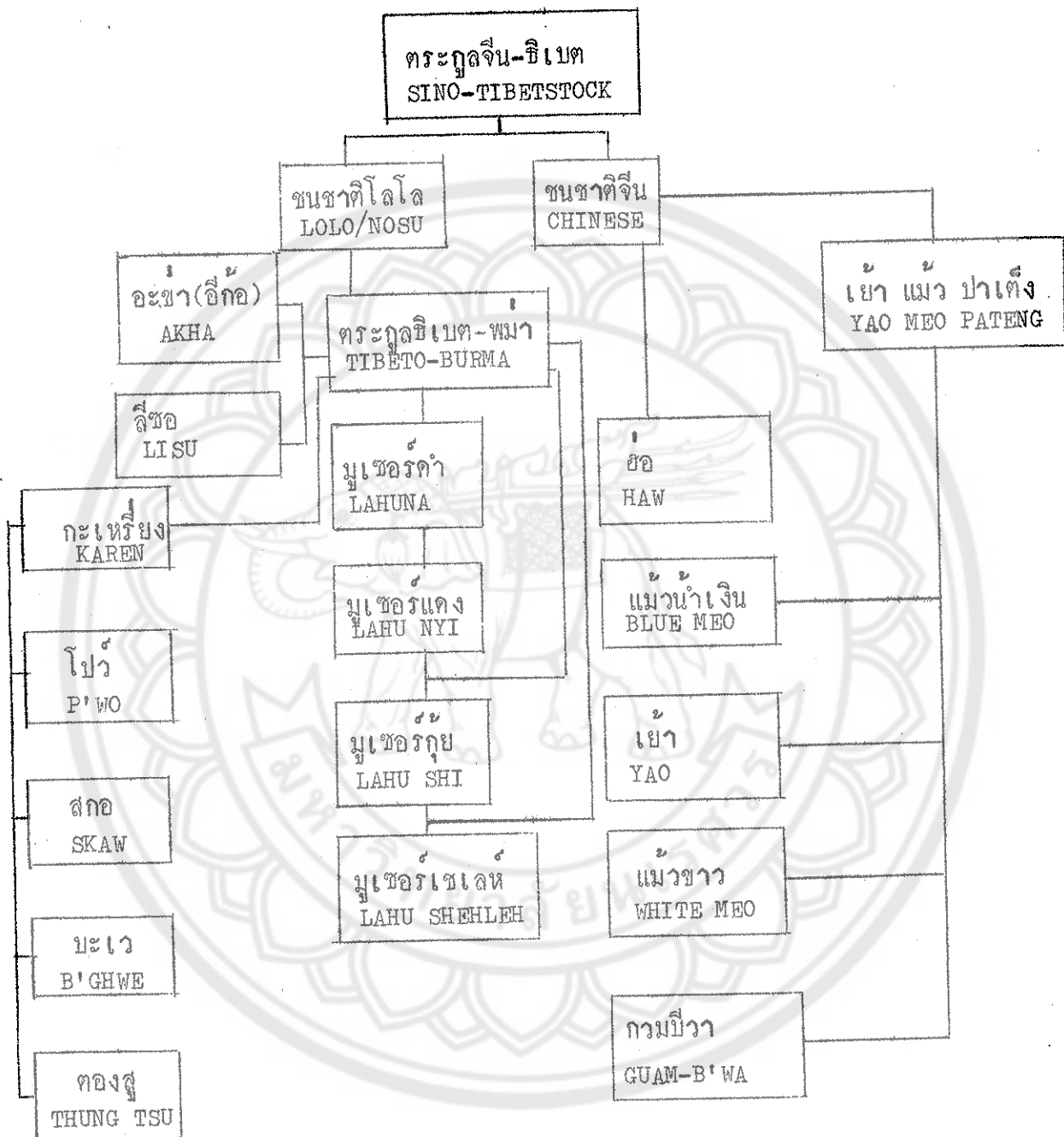
จึงนับได้ว่าชาวเขาเป็นปัญหาอยู่หลายประการ ที่อาจจะก่อให้เกิดเป็นภัยต่อประเทศไทยได้

ชาวกะเหรี่ยงเป็นชนกลุ่มย่อยกลุ่มหนึ่ง นักภาษาได้สำรวจพบภาษาของชาวกะเหรี่ยงจากทั่วโลกมีถึง 8 ภาษาคู่กันคือ (เรื่องเดช บันเขื่อนขันธ์ 2525 : 69)

1. ภาษากะเหรี่ยงบาเว (Bawe)
2. ภาษากะเหรี่ยงเขโก (Gheko)
3. ภาษากะเหรี่ยงมอบวา (Mopwa)
4. ภาษากะเหรี่ยงปาไลชิ (Palaychi)
5. ภาษากะเหรี่ยงโป (Pho, Pwo)
6. ภาษากะเหรี่ยงสกอ (S'kaw)
7. ภาษากะเหรี่ยงตองซูหรือตองทุ (Taun-Thu)
8. ภาษากะเหรี่ยงเวเวา (We waw)

ถ้าเราใช้ภาษาที่ใช้พูดกันในกลุ่มคนเป็นเกณฑ์แบ่งเผ่าพันธุ์แล้ว ชาวกะเหรี่ยงที่สำรวจพบก็จัดแบ่งเป็น 8 เผ่าหรือ 8 พวกตามเกณฑ์ของภาษา

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ ได้ทำแผนผังแสดงเชื้อสายและจำนวนเผ่าพันธุ์ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงในประเทศไทยไว้ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการปฏิบัติการจิตวิทยาแห่งชาติ 2518 : 13)

จากแผนผังจะเห็นว่ากะเหรี่ยงเป็นเผ่าพันธุ์สาขาหนึ่งของตระกูลทิเบต-พม่า แยกตัวออกต่างหากจากพวกอึ๊ก ลีซอ และมุเซอร์ ซึ่งแบ่งเป็น 4 พวกด้วยกันคือ โป่ว (P'wo) สกอ (Skaw) ปะเว (B'ghwe) และทองสุ (Thung Tsu) ดังมีรายละเอียดดังนี้ (เรื่องเลข ปันเขื่อนขัตติย์ 2525 : 67-68)

กะเหรี่ยงโปว์ พวกนี้มีมากในเขตติดต่อกับพม่าในจังหวัดกาญจนบุรี ภาษาของชนพวกนี้มีลักษณะคล้ายกับภาษากะเหรี่ยงแดง (ปะเว)

กะเหรี่ยงสะกอหรือกะเหรี่ยงขาว ชาวเหนือเรียกว่า ยางกะเลอ พวกนี้เรียกตัวเองว่า ป่าเกอขอ ไทยเรียกว่ายางขาว พวกนี้มีมากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ คืออำเภอแม่ออน แม่สะเมิง อมกอย เป็นต้น นอกจากนี้มีในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และเชียงใหม่อีกด้วย ภาษาของชนพวกนี้เรียกว่าภาษากะเหรี่ยงหรือยางขาว

กะเหรี่ยงปะเว หรือกะเหรี่ยงแดง พวกนี้เรียกตัวเองว่า กะยา มีภาษาแตกต่างจากภาษาของพวกกะเหรี่ยงขาวมาก ถึงขนาดพูดไม่เข้าใจกันเลย กะเหรี่ยงพวกนี้ชาวเหนือเรียกว่า ยางแดง

กะเหรี่ยงตองสู หรือที่คนไทยเราเรียกว่าตองสู ส่วนพม่าเรียกว่ากะเหรี่ยงขาว ส่วนกะเหรี่ยงสะกอเรียกพวกตองสูว่ากะเหรี่ยงดำ เพราะพวกผู้หญิงใส่ชุดดำหมด พวกนี้มักไม่อยู่เป็นหลักแหล่ง ขอบหาของป่าไปขายในที่ต่าง ๆ

กะเหรี่ยงทั้ง 4 พวกนี้ อพยพจากพม่าเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยหลายศตวรรษแล้ว และเป็นชาวเขากลุ่มใหญ่ที่สุด มีมากที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน นอกนั้นอยู่ในจังหวัดเชียงราย ลำพูน ลำปาง ตาก กำแพงเพชร กาญจนบุรี ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2524 : 8) แล้วมีการโยกย้ายกันภายในประเทศจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง จนกระทั่งกระจายออกไปอีกหลายจังหวัด เช่น จังหวัดอุทัยธานี เป็นต้น

ชาวกะเหรี่ยงที่กล่าวมานี้เป็นชาวเขาอีกพวกหนึ่งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย อันอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นได้ ดังนั้นทางราชการจึงมีนโยบายและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ปัญหาและพัฒนาชาวเขาเหล่านี้ ซึ่ง ขจัดภัย บำรุงพัฒนา (ขจัดภัย บำรุงพัฒนา 2518 : 100) ได้เสนอแนวทางไว้หลายประการ แต่ที่สำคัญคือ "จัดให้มีการส่งเสริมชาวเขาให้ได้รับการศึกษา" และในด้านสังคม รัฐบาลมีนโยบายต่อชาวเขาในลักษณะการรวมพวกหรืออยู่รวมกัน (Integration) เป็นการผสมกลมกลืนชาติ (Assimilation)

ซึ่งหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการผสมกลมกลืนชาติคือ "เราต้องสอนให้ชาวเขาพูดภาษาไทย"

(บรรพต วีระชัย 2520 : 154)

ภาษาจึงนับว่ามีบทบาทในการที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกัน การจัดการศึกษาในทุกประเทศ จึงเน้นความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้เกิดขึ้นในความรู้สึกของคนในชาติ ความสำคัญของภาษาดังกล่าว อุดม วโรत्म์ลิกขิตต์ (อุดม วโรत्म์ลิกขิตต์ 2519 : 16) ได้กล่าวไว้ว่า "ในปัจจุบันนี้เราก็มีปัญหาเรื่องชนกลุ่มน้อย การที่เราจะเข้าใจคนกลุ่มนั้นได้ก็ เราจำเป็นต้องรู้ภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของเขา จึงเป็นหน้าที่ของนักภาษาศาสตร์ที่จะศึกษาภาษาเหล่านี้ให้พอที่จะพูดกับเขาได้รู้เรื่อง เขาจะได้เข้าใจนโยบายของรัฐบาล และเจตนาของรัฐบาลได้"

กาญจนา เจริญใจ ให้ความเห็นในเรื่องภาษาวา (กาญจนา เจริญใจ 2525 : 3)

แนวความคิดและกลวิธีต่าง ๆ สำหรับการวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ยังมีอิทธิพลต่อวิชาสังคมวิทยาสาขาอื่น ๆ อีกด้วยไม่น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อแขนงมานุษยวิทยา เนื่องจากว่าภาษานั้นมีโครงสร้างที่เด่นชัดยิ่งกว่ารูปอื่น ๆ ของจิตวิทยามนุษย์ เช่น สายใยแห่งการรวมตัวทางสังคม เป็นต้น ดังนั้นความสนใจของนักสังคมวิทยาในขอบข่ายอื่น จึงต้องเรียนหาคำสังคมเหล่านั้นจากการวิเคราะห์ภาษาเสียก่อน

สุจริต บุญปก กล่าวถึงความสำคัญของภาษาต่อการเรียนรู้วิชาการอื่น ๆ ว่า "ภาษาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้หรือสื่อความหมายไปสู่วิชาการอื่น ๆ มนุษย์เราถ้าหากไม่สามารถใช้ภาษาเป็นแกนกลางในการสื่อความหมายหรือติดต่อสื่อสารกับคนอื่น ๆ ได้ จะทำให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันได้" (สุจริต บุญปก 2521 : 17)

และ วรบุษ ตันสกุล ก็กล่าวถึงความสำคัญของภาษาไว้เช่นกันดังนี้ "ภาษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนนั้น ๆ รวบรวมเป็นกลุ่มก้อนได้ ช่วยให้มีการเคลื่อนไหวทางสังคมได้มากขึ้น

และรูปแบบของวัฒนธรรมที่ต่างกัน ก็จะทำให้เกิดประโยชน์ซึ่งกันและกัน" (วรบุษ ตันสกุล 2521 : 42)

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าภาษาเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และสร้างความรู้ลึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ในการจัดการศึกษาให้แก่ชาวเขา มีสิ่งที่ยากกว่ามากอยู่หลายประการ โดยเฉพาะเรื่องภาษาที่มีความแตกต่างกันในด้านโครงสร้างทั้งทางเสียง คำ และประโยค จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบภาษาทั้งสอง เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาแก่ชาวเขา ซึ่งในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าวิธีที่ศึกษาภาษาได้ผลดีคือการเรียนการสอนตามหลักภาษาศาสตร์

ในเขตอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อยพวกหนึ่งอาศัยอยู่ที่ตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี มีชื่อว่ายางน้ำ อาศัยอยู่ตามพื้นราบกะเหรี่ยงพวกนี้มีอยู่ประมาณ 913 ครอบครัว จำนวน 4,186 คน (ศูนย์พัฒนาและส่งเสริมชาวเขา จังหวัดอุทัยธานี แผนภูมิ 2526)

ชาวกะเหรี่ยงเหล่านี้พูดภาษาไทยได้น้อยมาก ยิ่งนับว่าก็ต้องมีการติดต่อกับคนไทยนอกตำบลมากขึ้น ซึ่งอาจมีปัญหในเรื่องการใช้ภาษา โดยเฉพาะชาวกะเหรี่ยงเหล่านี้ยังคงใช้ภาษาของเขาเป็นภาษาแม่อยู่ ไม่นิยมพูดภาษาไทยในชีวิตประจำวันทั่วไป ปัญหาเหล่านี้จะดำเนินต่อไปถ้าไม่มีการศึกษาภาษากะเหรี่ยงเพื่อเป็นแนวทางในการสอนภาษาไทยให้ชาวกะเหรี่ยงกลุ่มนี้

อนึ่ง ปัจจุบันนี้ทางราชการประกาศว่าเขตจังหวัดอุทัยธานี เป็นเขตแทรกซึมของบุคลากรรายคอมมิวนิสต์ ประกอบ วสยางกูร (พันโทประกอบ วสยางกูร ผู้ให้สัมภาษณ์ นายวิโรจน์ คงมา ผู้สัมภาษณ์ ที่ กอ.รมน. จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2525) หัวหน้าข่าว กอ.รมน. จังหวัดพิษณุโลก ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับชาวกะเหรี่ยงที่ตำบลคอกควาย

กะเหรี่ยงพวกนี้อพยพมาจากอำเภออุ้มผาง จังหวัดตากส่วนหนึ่ง จากราชบุรี และกาญจนบุรีอีกส่วนหนึ่ง ได้มาอาศัยอยู่ที่ตำบลคอกควายนี้เป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว ปัจจุบันจังหวัดอุทัยธานี เป็นเขตแทรกซึม ทางราชการจึงจัดเขตการปกครองชาว กะเหรี่ยงกลุ่มนี้ขึ้นเพื่อป้องกันปัญหาอันอาจเกิดตามมาโดยฝ่ายตรงข้ามอาจชักชวน ให้เป็นพวกของตนได้

ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาภาษากะเหรี่ยงของตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี โดยวิธีทางภาษาศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาชน กลุ่มนี้ และช่วยป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระบบเสียงของภาษากะเหรี่ยงตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ในเรื่องต่อไปนี้

1. ลักษณะและจำนวนหน่วยเสียง
 - 1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ
 - 1.1.1 จำนวนของหน่วยเสียง
 - 1.1.2 คุณสมบัติของหน่วยเสียง
 - 1.2 หน่วยเสียงสระ
 - 1.2.1 จำนวนของหน่วยเสียง
 - 1.2.2 คุณสมบัติของหน่วยเสียง
 - 1.3 หน่วยเสียงพิเศษ
2. โครงสร้างของพยางค์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเรื่องระบบเสียงภาษากะเหรี่ยง มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญทางภาษาศาสตร์
 - 1.1 ช่วยให้มีความรู้ในเรื่องระบบเสียงของภาษากะเหรี่ยง ตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
 - 1.2 เพื่อเป็นแนวทางที่จะศึกษาค้นคว้าในเรื่องคำ ประโยค และความหมายสำหรับผู้สนใจต่อไป
2. ความสำคัญทางการเรียนการสอน
 - 2.1 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาเรื่องระบบเสียงมาเป็นแนวทางในการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่พูดภาษากะเหรี่ยง และเป็นแนวทางในการสร้างบทเรียนที่เหมาะสมกับเด็กกะเหรี่ยงที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองต่อไป
3. ความสำคัญทางการพัฒนาประเทศ
 - 3.1 ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อเสนอแนะแก่ศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา จังหวัดอุทัยธานี เพื่อที่จะพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะระบบเสียงของภาษากะเหรี่ยงที่ใช้พูดกันอยู่ในระหว่างปี พ.ศ. 2526-2527
2. คำว่า ชาวกะเหรี่ยงในที่นี้หมายถึง ชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยอยู่ในตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
3. ข้อมูลที่ใช้ในการสอบถามเป็นคำภาษาไทยกรุงเทพฯ จำนวน 1027 คำ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาษา หมายถึง เสียงพูดที่ใช้เป็นเครื่องสื่อความหมายในชุมชนหนึ่ง ๆ ซึ่งไม่ใช่ภาษาเขียนหรือตัวหนังสือ
2. ภาษากะเหรี่ยง หมายถึง ภาษากะเหรี่ยงที่ใช้พูดกันอยู่ในปัจจุบันที่ตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี
3. หน่วยเสียง หมายถึง เสียงที่สำคัญในภาษา เมื่อนำมาหาคู่เทียบเสียงที่ปรากฏอยู่ในสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน จะทำให้คำมีความหมายต่างกันได้เช่น ตา /taa/ กับ ทา /thaa/ ถือว่า /t/ กับ /th/ ต่างก็เป็นหน่วยเสียง
4. เสียงย่อย หมายถึง เสียงที่มีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยเสียงที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมทางภาษาศาสตร์ที่ต่างกันออกไป โดยไม่ช่วยในการแยกความหมายของคำในภาษา หรือการออกเสียงที่ต่างกันในสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน แต่ไม่ทำให้ความหมายของคำในภาษาเปลี่ยนแปลง
5. เสียงพยัญชนะ หมายถึง เสียงที่สำคัญในภาษา สร้างจากลมที่ผ่านปอดออกมาในลักษณะกั้น เสียงดี หรือลักษณะอื่นที่แตกต่างออกไป โดยผ่านส่วนต่าง ๆ ในช่องปากออกมา
6. เสียงสระ หมายถึง เสียงก้องที่เปล่งโดยให้ลมออกมาทางช่องปากโดยอวัยวะในช่องปากจะไม่ปิดกั้นลม จะทำหน้าที่เป็นแกนกลางของพยางค์
7. คุณสมบัติของหน่วยเสียง ประกอบด้วย
 - 7.1 คุณสมบัติของหน่วยเสียงพยัญชนะ มีส่วนประกอบของเสียง 4 อย่างคือ
 - 7.1.1 ก้องหรือไม่ก้อง
 - 7.1.2 เบา หรือหนัก
 - 7.1.3 ตำแหน่งที่เกิดของเสียง
 - 7.1.4 ประเภทของเสียง
 - 7.2 คุณสมบัติของหน่วยเสียงสระ มีส่วนประกอบของเสียง 4 อย่างคือ
 - 7.2.1 ระดับความสูงของลิ้น

7.2.2 ตำแหน่งของลิ้นในปาก

7.2.3 ลักษณะริมฝีปาก

7.2.4 ความสั้นยาวของเสียง

8. หน่วยเสียงพิเศษ หมายถึง หน่วยเสียงในภาษาที่ไม่ใช่หน่วยเสียงสระ และ หน่วยเสียงพยัญชนะ ซึ่งอาจจะทำให้ความหมายของคำแตกต่างกันออกไป หรือไม่ทำให้ ความหมายของคำแตกต่างกัน ได้แก่

8.1 ระดับเสียง (tone)

8.2 เสียงสูงต่ำ (Pitch)

8.3 การขึ้นลงของเสียง (Intonation)

8.4 เสียงหนักเบา (Stress)

9. พยางค์ หมายถึง เสียงที่ประกอบด้วยหน่วยเสียงสระ 1 หน่วยเสียง หน่วย เสียงพยัญชนะ 1 หน่วยเสียงและระดับเสียง 1 หน่วยเสียง เป็นอย่างน้อย ซึ่งจะมีความหมาย หรือไม่ก็ได้

10. คำ หมายถึง พยางค์ที่มีความหมาย ซึ่งจะมี 1 พยางค์ หรือมากกว่านั้นก็ได้

11. ผู้บอกภาษา หมายถึง ชาวกะเหรี่ยง ตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัด อุทัยธานี ที่ได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่เป็นสื่อในการถ่ายทอดข้อมูลภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็น ภาษากะเหรี่ยง

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

ระบบเสียงของภาษากะเหรี่ยงตำบลคอกควาย อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี น่าจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะภาษากะเหรี่ยงควรรจะมีลักษณะเป็นเสียงระเบิด เสียง เสียงดแทรก เสียงกึ่งเสียงดแทรก เสียงนาสิก เสียงข้างลิ้น เสียงร้าวและเสียงอัสสระ

2. เสียงพยัญชนะควรมีทั้งเสียงก้อง เสียงไม่ก้อง เสียงหนักและเสียงเบา
3. หน่วยเสียงสระทุกเสียงเป็นเสียงก้อง
4. เสียงสระควรมีทั้งสระเดี่ยวและสระผสม และมีทั้งเสียงสั้นและเสียงยาว
5. ภาษากะเหรี่ยงน่าจะมีหน่วยเสียงพิเศษ

